

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial și economic.

Va ești Marti-a, Joi-a, Sambet'a și Dominec'a, demanet'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. c.
Pre șase lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anul întregu . . . 15 fl.

Pentru Romanii:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — și 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, și 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locușu' a Redactorului:
și
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Moraviloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corospun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi și nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 5/17 iunie 1868.

Sosirea principelui Napoleonu in capitalea Un-
gariiei este evinmentulu d'flei. Innaltulu ospe sosi
la 8 ore ser'a, debarcarea-i de pre vaporulu
„Gibela“ s'a intemplat pre malulu dreptu alu Duna-
rei, adeca la Bud'a, de unde cu trasur'a contelui An-
drassy și insocitu de dsa, trase la ospetari'a „Euro-
pa“, unde nu atâtu stim'a séu iubirea, ci mai vertosu
curiositatea adunase una multîme de omeni, cari vrea
sê vedea pre „principelu rosu“, — acestu-a, pentru a
implini dorint'i'a publicului, ești pre balconulu ospe-
tariiei; ivindu-se, fû salutat cu „vivate“ respectuose.
Asta-și la a media-di (1 1/2 ora) veni in cas'a repre-
sentantiloru tieriei, unde pre tribun'a rezervata ma-
gnatiloru petrecu un'a jumetate de ora. De ar' fi ve-
nitu mai nainte cu una ora, ar' fi potutu fi marturu
unei scene viforose, de cari se intempla adesea in
parlamentulu Americiei și câte unadata in alu Fran-
ciei, și s'ar' fi potutu convinge, că temperamentulu
membriloru dietei nostre nu cede intru nimicu celui
d'in parlamintele amintite.

Sosirea innaltului ospe ni este de trei ori bine-
venita și noe Romaniloru.

Principele Napoleonu are mai multe titluri la
stim'a și simpatiele nostre.

Originea italica a familiei Bunaparte este titlulu
de consangenetate mai strinsa. Ca cetatianu francesu
inca face parte d'in gintea latina. Dar' principiulu
sustientu cu vigore de capulu actuale alu familiei
sale, principiulu de natiunalitate, carele l'au ajutat
a triunfa in Itali'a și la malurile Dunarei inferiori,
potîntea spriginire data Romaniei, este titlulu celu
adeveratu, carele storce stim'a și recunoscint'i'a Ro-
maniloru.

**Principe! Sentinel'a cea mai innaintata a coloni-
loru romani d'in Dacia Traiana Te saluta cu caldura in
Aquinculu Panoniei!**

Pamentulu, pre carele ai calcatu eri debarcandu,
este pamentu clasicu, plinu de monuminte istorice,
totu atâti-a marturi ai mariei strabuniloru Têi și ai
nostrii. In valea maiestaticului Istru, pre pamentulu
celu și mai clasicu alu Daciei Traiane, vei vedè și
mai multe monuminte, vei avè ocaziune a vedè cu
ochii proprii starea cea decadiuta a descindintiloru
Romei, cari au atâte titluri la simpati'a Vostra.

Aici vei vedè patri'a natiunalitatiloru, tier'a cea
poligbta a regelui Stefanu, cu predomnirea semin-
ției magiare. Vei vedè cultura nemtiesca, industria
nemtiesca, pre cum majoritatea nemtiesca a locuitori-
loru de Bud'a-Pest'a. Ia in mana cart'a etnografica a
imperatiei austro-magiare (precum se numesce de
mai de una-di), și Te vei convinge de adeverulu cu-
vintelor nostre. Rar'a-Ti intielegintia ne indrepta-
tiesce a crede, că nu va scapà nemica d'in aintea age-
riloru Têi ochi.

Patri'a nostra cea frumoasa are campie manose,
in muntii sêi, auru și argintu in abundantia, vite și
alte avutîe, — totu-si poporele ei cele vengiose nu
sunt umilimite, pentru că mam'a comune considera
de vitregi pre cea mai mare parte a fiiloru sêi. Prin-
cipiele cele mari, prochiamate de generos'a-Ti patria,
nu sunt inca recunoscute la noi; lipsindu libertatea,
egalitatea (natiunala, câ-ci individuala totu ar' mai
fi), lipipesce firesce și fratetatea. Staruesce la domnii
situatiunii, ca sê adopteze aceste principie, ca sê de-
venim totu frati adeverati, și patri'a comune mam'a
nostra multu amata, atunci și noi, fiii ei, vomu tînde
braticele nostre spre aperarea, spre inflorirea, spre in-
tarirea ei și „portae inferni non praevalerunt adver-
sus eam!“

S Siedint'i'a de eri și de asta-di a casei represen-
tantiloru Ungariei se pote numerà intre cele mai

emotiuante a le sesiunii trienale. — Doue incidente,
unulu eri și altulu asta-di, electrisara pre membrii
camerei, cari in scaldatoarea cea de abure — ce este
intru adeveru cas'a tieriei in aceste d'fle estuose —
mai ca lesînati asculta, séu mai bine neci nu asculta
la cele ce se pertrateza, decum-va obieptulu de sub
pertratare nu e de natur'a unei cause celebre, pre cum
este caus'a improcesuării diurnalului nostru. Fiindu
câ diurnalele magiare urmeza mereu cu tactic'a loru
de a ucide cu tacerea unele mominte, altele a le de-
naturà și preste totu a nu dà icon'a cea adeverata a
lucrului, de câte ori nu li vine bine la socotela, și
fiindu câ siedint'i'a de eri este de mare insemnitate
și invetiatura, vomu face reflexiunile nostre la tote
momintele mai importante a le desbaterii de eri, cari
sunt de natura a caracterisà constitutiunismulu
magiaru și a reversà radiele luminei a supr'a erei
dualistice.

Cu bucuria primimu scirea despre votulu de
incredere, ce dede camer'a Romaniei ministeriului ac-
tuale in contr'a blamului datu de Senatu, și câ in ur-
marea acestui actu patrioticu alu camerei deputatiloru,
ministeriulu retragandu-si demisiunea substernuta Do-
mnitoriului, s'au ordonat desfiintierea senatului. Am
dorî ca acestu corpu inane, creatu dapa chablonulu
statelor pseudo-constitutiunale, sê se caseze pentru
totu deaun'a.

Valea Morei, iunie 1868.

Aide-toi, et Dieu t'aidera.

Scrutandu cursulu naturei și alu vietiei, am po-
tutu observà, că pre omulu persecutatu de sorte, și
de fatalitâtile ei, pana candu nu-si pierde tari'a su-
fletului, va sê dîca barbat'a și resolutiunea, tote ne-
casurile și loviturile sortei vitrege nu sunt in stare
a-lu doborî; asemenea una natiune, fia câtu de mica,
care nu se parascesce pre sine și care nepierdindu
increderea in poterea sa propria, nu se sinucide, —
traesce și va traî alature-a cu muntii și cu stanc'a
de pietra.

Pre candu adversarii nostri, insotîti de câti-va
ticalosi (gliuomini di pancia) pusilanimi și morti de
frica, câ voru perî de fome, decum-va nu voru suflà
și d'insii in cornulu inamiciloru, trageau aci clopo-
tulu de morte pentru brav'a nostra natiune: éca colo
la Ternave, pre ceriulu ce acopere loculu celu
mai santu pentru romani, se ivesce unu fenomenu
neasteptatu de antagonistii nostri; pre Campulu
Libertatii se areta farmeculu, geniulu, și procum-
pe fermentatiunea sangelui nobilu alu braviloru și
binecredintiosiloru stranepoti ai lui Traianu!

Anim'a fia cârui romanu bine simțitoriu au sal-
tatu de bucuria incunoscintandu-se in detaiu des-
pre serbarea aniversaria a Pronunciamentului Ro-
maniloru d'in Blasiu, care este una noua dovada po-
ternica, câ pulsulu natiunei nostre n'a langeditu,
elu bate regulatu și va nu va incetâ a bate neci odi-
niora.

Strige adversarii nostri in lumea larga: câ na-
tiunea romana e amortîta séu morta, și noi i vomu
rusinà cu actulu re'noirei Pronunciamentului d'in
1848, care actu e sigilat cu sangele a 40,000 de
bravi, cadiuti in lupt'a aperării santelor drepturi
natiunali; i vomu confruntà cu stindardulu, pre care
e scrisu cu litere nesterse: „Dreptate și vietia na-
tiunale.“

Nu e pagina in istori'a Romaniloru, care sê nu
fia udata cu lacrimi fierbinti pentru suferintiele cau-
sate prin nedreptâti; nu e pagina, care sê nu fia srisa
cu negrel'a amaretiunei.

Seculi întregi a rabdatu natiunea degradata și
calcata in petiorele dusmaniloru, dara n'a peritu,
pentru că a fostu condusa de trei stele conducatorie:
de credintia, moralitate și tenacitate.

Pana candu natiunea va remanè indiestrata cu
aceste trei virtuti, nici câ avemu temere, câ dusma-
nii voru saltà in trușia lor pre mormentulu ei.

Dupa infintierea dualismului, opiniunea publi-
ca, in consecint'i'a desbateriloru serioase, aduse pre

tapetu prin acei-a, cari sunt indreptatîti la ini-
tiativa, s'a statornicitu și s'a acceptatu principiulu
actiunei. Motivulu principalu erà, câ: pasivita-
tea e una arma puternica in mana po-
ternicului, inse, fiindu renviarea ro-
maniloru cam prospeta, nu se pote fo-
losi de acêsta arma, care pre lesne ar'
potè produce unu efectu contrariu in-
tereselor nostre natiunale, p. e. una
apathia, a le cârei consecintie aru fi cele
mai triste pentru progresiunea nostra.

Romanii, fideli principiului statoritu, au aretatu
pretotindeni semnul vietiei lor, și, cu tote câ
cerustările erau cele mai triste și terfimulu intremi-
natu de dusmani, s'a aretatu unu efectu mai mare séu
mai putienu, conformu credintiei și desvoltării ener-
giei conducatoriloru respectivi.

Noi inca am avutu onore a pledà, pre cum in or-
ganele nostre, asemenea in cele straine, pre langa
actiune, desfasurandu-ne parerile și afirmandu,
câ romanulu are sê se lupte cu onore și
energia pre terenulu ocupatu, detori'a
fia cârui-a este a nu cede neci unu pașu
fâra lupta și fâra fortia s. a.

Inse — dapa ce observâmu, câ actiunea cuprinde
in sine multa elasticitate, va sê dîca, pana candu acti-
unea menagiata intre marginile onorei și ale moralitatei
e laudabila, aceea-si esplotata in interesu personalu
degenereza și devine peccatosa, — nu e de prisosu a re-
peti aci cuvintele rostite de multe ori: Noi sub actiune
amintiescu și intielegemu exclusivminte numai
faptulu, carele corespunde onorei, de-
mnitatei și simțiemintelor natiunei, totu
ce este d'in cadrulu acest'a, e contrariu intereselor
nostre, e unu peccatu neiertatu.

Fia-cine, care a ocupatu terfimulu actiunei e
respundietoriu nu numai consciintiei sale proprie, ci
mai virtosu este respundietoriu tribunalului supremu
alu opiniunei natiunale.

Faptele fia cârui-a suntu privite cu
atentiune, și remanu fideli inregistrate.

Actiunea onorabile, e una arma puternica, cu
care se potu aperà interesele nostre cele sante, inse
menagiata fâra consciintia e innalta tradare,
care tientesce la desbinarea natiunei.

Natiunea e bogata de a recunosc meritele ace-
lor'a, cari se lupta pentru interesele ei, dar' totodata
e și puternica de a pedepsi cu tota asprimea actiunile
cele peccatose.

Acsiom'a acêst'a numai acei-a nu o intielegu,
cari si-au pierdutu credint'i'a despre venitoriulu ro-
maniloru, inse i facemu atenti, câ decum-va ar si
potè incungiurà mustrarea natiunei, totu-si nu voru
fi scutiti de blastemulu natiunale, care, infieratu in
paginile istoriei, va plûti pururea preste capetele
loru și a le urmatoriloru lor.

Aceloru-a, cari n'au intielesu direptiunea acti-
unei, indegetata de atâte ori, sê li servesca de
modelu Pronunciamentulu d'in Blasiu, in care
sunt concentrate aspiratiunile toturoru Romaniloru.

(Se va continuà.)

lagu.

Diet'a Ungariei.

Siedintia casei deputatiloru d'in 16
iunie.

Presiedinte: S. Gajzagó; notari: P. Mihali, L.
Horváth, E. Csengeri.

D'in partea guvernului au asistatu ministrii
afara de Festetics și Mikó.

Dupa autenticarea procesului verbale alu sie-
dintiei trecute și dapa comunicarea petitiuniloru so-
site, — P. Nyári propune, ca cas'a sê-si esprime
compatimirea câtra natiunea serbesca pentru perde-
rea, ce i s'a facutu prin asasinarea principelui Mihaiu.
Presiedintele provoca cas'a, ca in semnu de compa-
timire, sê se scole; ce s'a și intemplat. Guvernulu e
incredintiatu a impartesi guvernului provisoriu ser-
bescu acêst'a declaratiune a compatimirei.

Ministrulu Gorove presinta tratatulu inchia-
iatu cu Bavari'a.

Alesandru Csiky: a fostu adresatu in 28 aprile
catra ministrulu internelor una interpelatiune cu
privire la disolverea clubului democraticu d'in Pest'a.
La respunsulu ministrului, datu in 4 a l. trec., inter-

pelantele s'a dechiarat, că nu este multumit și si-reserva dreptul de a-si spune cauzele. Inse înainte de tote, pentru a nu fi reu intielesu, se dechiara, că nu voiesce a face d'in această afacere una cestiune de partida s'eu guvernamentale (Risetu); se dechiara mai de parte, că elu e amicu alu pazei și alu ordinei și in asta privintia nu se lasa a fi intrecutu de nimene. Ministrulu a d'isu, că usulu legale a concesu, ba chiaru a pretinsu substernerea și intarirea statutelor reuniunilor. Interpelantele, facundu una analise a usulu legale, se esprime, că nu cunosce unu asemene usu, esemple d'inainte de 48 nu sunt, prin cari s'ar' potè dovedi asiè ce-va; au fostu reuniuni si atunci, inse nu se pote spune neçi despre un'a, că si-ar' fi substernutu statutele. Deci deca un'a s'eu alt'a s'le-a substernutu, ast'a nu dovedesce decătu că guvernulu inca a avutu partea sa in constituirea acelei-a. Ministrulu se provoca, pentru justificarea sa, la unu articlu de lege, inse acestu-a nu pote fi aplicatu aci. Cătu pentru dreptulu de inspectiune, d'in acestu-a nu pote s' derive violarea dreptulu individualu și aluin socirei.

Presiedintele întreba, că pote oratorele s' vorbesca asiè lungu? Deca nu este multumit cu respunsulu, s' facea una propunere, carea se va pune la ordinea d'ilei.

Balt. Halász este de opiniunea, că Csiky simotiveza propunerea, carea voiesce chiaru a o face.

Presiedintele voiesce, ca întrebarea s' se decida prin votu, inse dupa intrerumperi și sgomotu mare

Csiky si-continua vorbirea, refutandu presupunerea, cum că leniscea ar' fi fostu conturbata s'eu că reuniunea ar' fi avutu scopulu de a acitiã in contr'a legiloru d'in 67, — in fine propune, ca s' se enuncie decisiunea, că guvernulu nu pote restringe libertatea individualu și a in-socirei.

Ministrulu presied., cont. Iuliu Andrásy, presinta legea sanctionata, relativa la imprimerea baniloru. Se cetesce si se publica.

Emericu Csengery atrage atentiunea casei a supr'a erorii virite in legea calei ferate d'in Ungari'a Inferiore-Fiume; se corege.

Notariulu L. Horváth cetesce raportulu comisiunei de diece, esmisa pentru a-si d'ã parerea a supr'a recerçării directorulu causaloru regali, ca s' i-se conceda a intentã procesulu de presa contr'a deputatiloru Alesandru Romanu și L. Bössörményi.

(Va urmã.)

Ottava, 12 iunie 1868.

Seimu cu totii prin trist'a esperientia de tote dilele, cum se respecteza, in genere, libertatea și drepturile diferiteloru natiuni de pre teritoriulu numitu par force alu S. Stefanu. Ele sunt supuse, fãra nece una crutiare, arbitriulu minoritãtii domitorie, carea, ascultandu numai de interesele sale, dicteza legi, — decide, dupa capulu s'eu, ce e dreptu, si ce nu e dreptu. Magiarii, ca una parte a ominosulu si nefericitulu dualismu, se aliara prin impacatiunea d'in 1867, cu nemtii pentru sugrumarea celoru-lalte natiuni; pentru a le despoia totalminte de limb'a, de natiunalitatea lor; pentru a spune lumei, că nu existu

in monstruosulu dualismu decãtu doue natiuni, magiarii și nemtii; pentru ca cele-lalte natiuni s' fi sclave și instrumente fericirei (?) acestoru doue natiuni aristocratice. Este aci lege? Pote-se aplica aci numele santu alu legei? Legea este, precum amu invetiatu noi de la nemitorii strabuni ai nostri, perfecta ratio, lex est, quod populus iubet atque constituit. — Candu s'a invoitu poporulu romanu s' fi sclavu altor'a? Ar' fi sacrilegiu s' petrecu mai multu cu asemene idea. Unde nu este lege, este, precum se d'ice prè-bine romanesce, fãra-de-lege, este arbitriu; acolo nu pote fi vorba de libertate, carea coincide cu conceptulu legei, cu dreptulu și detorintia egale pentru toti: natiuni și individi. Ministri, dieta, fapturele lor mai mari și mai mice, toti sunt inspirati de ide'a domnoriei, a suprematisarei. Spre acestu scopu, opiniunea, cuventulu liberu alu natiunei romane sunt suprimate, barbati ei de capacitate și caracteru sunt ignorati și delaturati, cu unu cuventu romanii sunt considerati ca una massa sclava, carea lucra, asuda nu in interesulu s'eu — nu e neçi iertatu a cugetã la asiè ce-va, — ci in interesulu egemonisatoriloru ei, cari singuri sunt legislatorii, singuri distribuiescu dreptatea, impun detorintie, precum dicteza „prudens arbitrium“—ulu lor, care de atãte-a ori ocure in legile lor.

Tota viet'a nostra politica-sociale, asuprita și impededata, limb'a și natiunalitatea, cari ni sunt rapite, administratiunea și justiti'a, cari se întrebuintieza in una limba straina spre detrimentulu nostru, — tote atesteza adevèrulu celoru ce desfasiurai in acèsta corespundintia. A enumerã casuri, ar' insemnã a aretã suferintie fã-carui-a romanu, provenite d'in politic'a aventurosa, carei-a amu devenitu asta-d' victimu nefericita. Inse avendu unu casu sub ochii mei, nu potu s' nu-lu întrebuintiezu ca una illustratiune in miniatura, spre adevèrerea tristei nostre pusetiuni sub tirani'a dualistica.

In comun'a nostra se infintia adeca, nu de multu, una statiune postale reg. ung., alu carei-a oficiu se conferi unui evreu, carele nu e capabile neçi de a-si subsemnã numele, pana candu unu romanu, in consciint'a sa de a potè respunde pre deplinu detorintieloru legate cu acestu oficiu, și carele intr'adeveru ar' fi aptu pentru a-lu conduce, recurgundu pentru a' fi denumitu in acestu postu, fũ respinsu și ignoratu. Eca egalitatea, fratietatea și ecuitatea ungresca, cu cari ungerii nu inceta de a ne ameti. Evreulu necapace este preferitu in o functiune publica unui romanu provediutu cu tote facultãtãile recerute. Asiè trebe s' se intielega emancipatiunea? Asteptãmu cum va dispune ministerulu in acèsta cauza, carea i se subternũ priu romanulu d'in cestiune. Voiu impartesi mai pre largu la tempulu s'eu rezultatulu, asiè precum va fi, reservatis reservandis. *)

Unu fu alu poporulu.

*) Noi am salutatu emancipatiunea evreiloru in interesulu dreptãtii, pentru carea ne luptãmu, și carea o pretindemu si noi ca romani. Este justu, ca si evreii capabili s' fi admisi la functiunile publice, inse nece candu in prejudiciulu meritulu și alu capacitãtii. Deci rechiamãmu dreptatea. Red.

Prin urmare, candu dlu criticu d'ice, că obiectulu poesiei trebe s' fi totu d'auna numai unu sentimentu s'eu o pasiune, prin acèsta de una parte a degradatu poesia la un'a d'in artile cele marginite, confundandu totu odata, d'in punctulu de vedere alu conceptulu puru, poesia cu music'a, era de alta parte, d'in punctu de vedere alu poesiei in sensulu propriu, a redus-o la poesia specifica populara, impingundu-o in stadiulu primitivu alu dezvoltãrei sale, adeca in acelu periodu alu artii inainte de arte. Music'a este, care are de a face exclusivu cu sentimentulu, er' poesia, ca artea cea mai perfecta universale, cuprinde și music'a in sine, dar' nu se cobore s'eu restringe la musica.

Representantele adevèratu și universale alu omulu nu este sentimentulu s'eu pasiunea, ci spiritulu in totalitatea lui. Apoi, spiritulu nu este asiè dicendu, inchisu, ferecatu in sentimentu, ci elu se inaltia si trece la idea.

De aici resulta mai incolo, că dupa teori'a dlui criticu, spiritulu omenescu nici in una arte nu s'ar' margini mai multu, ca togma in poesia, unde d'in contra elu trebe s' aiba sborulu celu mai liberu in ori-ce directiune, cã-ci numai astu-feliu pote representã omulu in totalitatea lui.

Pana aici veduramu neadeverulu teoriei criticulu, d'in punctu de vedere alu estetice; s' lu vedemu inse si d'in alu logice. D'insulu, precum amu vedutu dice la finea pasagiulu citatu, că singurulu rolu ce lu-potu jocã in poesie, invetiatur'a, preceptele morale, politic'a și alte obiecte a le sciintiei, este de a servi de ocaziune pentru esprimerea sentimentulu și a pasiunei. Aici si nevrendu ti-vine întrebarea: daca invetiatur'a, preceptele morale, politic'a, s. a., nu sunt sentimentu și pasiune, si nu sunt capabile de asiè ce-va, cum s'ar' potè, ca totu-si toama in ele s' se pota depune si esprime sentimentulu s'eu pasiunea?

Nu este acèsta una contradicere in un'a si aceea-si constructiune? Daca criticulu in sirele cele d'antãiu a le teoriei sale admite numai sentimentulu s'eu pasiunea ca obiecte a le

ROMANIA.

A trei-a adunare a societãtii „Transilvani'a."

Procesu verbalu.

Siedinti'a II. 14 maiu 1868.

Presiedinte dlu A. Papiu Ilarianu.

D. secretariu Strajanu d'ã citire procesulu verbalu al siedintiei trecute. — Se primesce.

D. deputatu Obedanu, raportoriulu comisiunei incarunate cu verificarea socotelorlu societãtii, d'ã citire raportulu comisiunei. Se punu la votu conclusiunile raportulu, si se primescu in unanimitate.

D. presiedinte propune o multamita onorabilei comisiuni, pentru scrupulositatea cu care a cercetatu socotelele societãtii, eri sera de la 7 ore pana la 12 jum. neintreruptu. — Adunarea aderandu cu placere la propunerea dlui Presiedinte striga in unanimitate: S' traiesca membrii comisiunei!

Se citesce si se pune in desbatere proiectulu de regulamentu relativu la tramitarea teneriloru in strainetate. Deschidendu-se discutiunea generale, au luat cuventu dl. Missailu, Lazarescu și Laurianu, toti pentru luarea in consideratiune a proiectulu de regulamentu. — Puindu-se la votu, proiectulu este luat in consideratiune.

Se deschide desbaterea speciala. Se d'ã lectura articulu 1 d'in proiectu, care suna:

„Art. 1. Societatea Transilvani'a creeza trei stipendie de 150—200 galbeni, pe an, cu incepere de la octobru 1868, pentru studiu la un'a d'in universitãtãile d'in Frãnciã și Itali'a."

D. Lazarescu propune urmatoriulu amendamentu: „Societatea Transilvani'a creeza atãte-a stipendie, câte-i permite fondulu; ele se voru determinã prin budgetulu societãtii, cu incepere de la 1 septembrie anulul curentu, pentru studiu la un'a d'in universitãtãile d'in Frãnciã și Itali'a, er' in Prusia numai pentru filosofia."

D. Drocu Bracianu propune urmatoriulu amendamentu: „S' se lase stipendistiloru societãtii Transilvani'a facultatea libera de a-si continuã studiile unde voru gasi o cuviintia."

D. Moldovanu propune: „Ca stipendistii societãtii s' aplice la institutelu d'in Frãnciã și Itali'a numai la sciintia esacte, pentru ca astufelu s' pota avè o positiune independentã la reintorcerea loru in patria."

DD. Lazarescu, Drocu și Moldovanu si-desvolta amendamentele.

DD. Vancea, Laurianu și Hajdeu vorbescu pentru trecutul d'in proiectu.

D. Comsia propune a se adauge la art. I. cuventulu „de o camdata:“ adeca „Societatea Transilvani'a creeza de cam data."

Se pune la votu amendamentulu dlui Drocu si se respinge.

Se pune la votu art. I. d'in proiectu cu cuventulu adãsu de d. Comsia si se primesce.

Se citesce art. II. d'in proiectu care suna: „Potu curge la aceste stipendie junii Romani preste Carpati, fia d'in Transilvani'a s'eu Bucovina, fia d'in tienutulu Satmarelui ori Maramuresiului, alu Urbei-mari s'eu alu Aradului, fia d'in Banatu, cari au terminatu es-

poesiei si eschide espresu elementulu intelectualu s'eu sciinficu, cu ce dreptu, cu ce logica mai vine si innoda dupa noi si elementele, cari le-a eschisu odata?

Acèsta parte a teoriei criticulu remane dara neintãlta sa, s'eu mai bine, infransa prin sine in-si, negata prin sine și criticulu, er' ceea ce romane chiaru, este că criticulu alu de pasiune s'eu sentimentu eschide tote cele-alte elemente intelectuale, sciinfice.

Dupa acèsta teoria urmeza, că de la operele lui Virgiliu, Georgicele lui Virgiliu, epistolele lui Oratiu, Comedii divina a lui Dante, una mare parte d'in operele lui Schiller, *) totu opere, cari au facutu si voru face gloria omeni-me, ar' urmã, d'icu, că tote aceste opere, fiindu-cã continu unele exclusivu, er' altele in mare parte invetiature, elemente intielesuali, sciinfice, s' fi eschise d'in templulu muscelor ca nise monstruositati literarie, cum se esprime in una lea criticulu.

Cãta dauna pentru nepriceput'a omenime, că dlu Moldovanu nu s'a nascutu barem cu una mie de ani mai inaintu ca s' o scota d'in ratocire si s' nu se mai închine la monstruositati!

Dar' abstragundu de la aceste-a, elementulu sciinficu intelectualu si politicu nu numai nu este eschisu d'in proiectu d'in partea teoreticiloru, ci, d'in contra este radica tu la o parte esentiala a poesiei, precum se pote vedè in poetic'a lui Aristotele, cap. VI, si Vischer, part. III, p. 1382, Biese: filosofii lui Aristot., I, 327, 626; II, 684.

*) Asertiunea criticulu la pag. 113, că in Corneliu Racine, Shakespeare, Schiller, Goethe, nu se aflã nici unu elementu versu de politica s'eu de teorie serioase a supr'a acitiuniloru, cuprinde unu neadeveru atãtu de grosu, in cãtu nici unu de lipsa a-lu demunstrã, ci trebe s' te miri de flagrant'a consecintia si uitare de sine a criticulu, cu atãtu mai vetosus, cã-ci insu-si recunosce acèsta in not'a de pre pag. 44.

FOISIOR' A.

Critic'a unei critice

de Ar. Densusianu.

(A se vedè nr. Fed. 82 și 83.)

III.

Trecendu la conditiunea ideale a poesiei, vomu relevã mai antãiu urmatori'a teoria a dlui criticu. D'insulu adeca dice: „Idei'a s'eu obiectulu esprimatu prin poesia este totu d'auna unu sentimentu s'eu una pasiune, si nici odata o cugetare exclusivu intelectuale, s'eu care se tiene de terenulu sciinficu, fia in teoria fia in aplicare practica. — Prin urmare iubirea, ur'a, tristeti'a, bucuri'a, desparerea, mani'a etc. suntu sujete poetice; invetiatur'a, preceptele morale, politic'a etc. suntu obiecte a le sciintiei, si nice odata a le artiloru; singurulu rolu ce-lu potu jocã ele in reprezentarea frumosulu, este de a servi de ocaziune pentru esprimerea sentimentulu și pasiunei, tema eterna a frumosorlu arte.“ S'ã analisãmu acèsta teoria, si rezultatulu ne va probã, daca este justa si intemeiata s'eu cu totulu falsa.

La inceputulu acestei analise anticritice am demunstratu, că poesia este artea cea mai perfecta, cea mai sublima. De aici resulta immediatu, că ea este totu odata si o arta universale, care adeca cuprinde in sine tote celelalte arti. Ea este vârfulu piramidei artiloru. Vischer d'ice:

„Poesi'a stã facia cu sistem'a celoru alalte arti, ca centrulu celu mai insemnatu alu nerviloru, adeca creerii, facia cu centrele subordonate ale nerviloru, si cu membrele, dar' acèsta imagine nu este a se intielege intr'acolo, ca si cum prin ea s'ar' insemnã cugetarea in opusetiune cu sentimentulu și contemplatiunea, pentru că d'in contra poesia este artea intrega, in care adeca suntu impreunate sentimentulu și contemplatiunea, music'a și artile plastice, precum in creeri se concentreza tota activitatea întregulu organismu.“

precin clasele gimnasiale si au facutu esamenulu de maturitate."

D. Lazarescu propune: „Ca tinerii de peste Carpati, cari studieza la universitatea d'in Bucuresci se nu pota concurge la stipendiile societății."

D. presiedinte dă ore-cari esplicatiuni a supr'a acestui punctu.

Amendamentul dlui Lazarescu se respingo si se primește testulu originale.

Se dă lectura art. III. d'in proiectu care suna: „Concurintii se voru adresă mai antăiu la un'a d'in cele trei societăți literarie de preste Carpati, cu petitiune pe langa care voru alatură testimoniulu de maturitate, actu de botezu, testimoniulu de paupertate si certificatu medicalu. Ei voru aretă totu odată in petitiune specialitatea la care au mai multa aplecare."

Iau cuventulu pentru dd. Drocu si Comsi'a.

D. Moldovanu propune: „Ca pentru prob'a paupertății, concurentii se produca si extractu d'in tabel'a de contributiuni. Propunerea dlui Moldovanu se respingo.

Art. III. d'in proiectu se primesce.

Se dă lectura art. IV d'in proiectu care suna: „Comitetale respective ale societăților literarie romane de peste Carpati voru bine-voi a inaintă comitetulu societății Transilvani'a d'in Bucuresci, numele impreuna cu actele relative a celor concurentii pe cari i voru gasi mai demni de a obtienē stipendiile societății Transilvani'a, binevoindu a face toto observatiunile si lamuririle necesare in privint'a fia-caruia d'in ei recomandati."

Ne luandu nimenea cuventulu, se pune la votu si se primește. Se dă lectura art. V. „Comitetulu Societății Transilvani'a va designă pre stipendisti d'intro cei recomandati."

D. Misail propune a se adage la acestu articlu: „Alegera obiectulu studiilor, precum si a institutulu unde au a se face studiile, se lasa pentru asta-data a supr'a comitetulu Societății Transilvani'a."

Se pune la votu art. cu adausulu propusu de Misailu, si se primește. Se dă lectura art. VI. care suna: „Liberi sunt concurentii a se adresă si de a dreptulu cătra comitetulu societății Transilvani'a, si comitetulu va potē designă si d'in acesti-a intru cătu nationalitatea si meritulu lor n'aru fi supuse nici unei indoieli."

Iau cuventulu dnii Moldovanu si Obedeanu.

Se pune la votu acestu art. si se primește. Se dă lectura art. VII. care suna: „Cei designati de cătra comitetulu societății Transilvani'a, voru dă in scrisu, că au luat actu de donatiuni a societății expresu in art. 4. d'in Statute."

Ne luandu nimenea cuventulu, se pune la votu si se primește. Se dă lectura art. VIII. Dupa ore cari observatiuni date de d. Laurianu, si altii, se pune la votu si se primește a urmatoria cuprindere: „Ei voru fi detori a tramite regulamulu la comitetu certificate de studie in tota form'a, cari daca aru respunde asteptării, stipendiulu li s'aru potē retrage."

Desbaterea speciala fiindu terminata, se pune la votu regulamulu proiectu de regulamentu, si se primește in unanimitate.

D. presiedinte intreba, daca are cine-va vre-o propunere de facutu. D. Lazarescu propune facerea unui regulamentu alu societății. D. presiedinte raspunde că pana acum nu s'a simțita necesitatea vre unui regulamentu: regulamentulu a fostu a născu'ta fia-caruia d'in noi (aplause); cu tote aceste comitetulu

Dar' ca se nu cugete criticulu, că temeiorile, cu care voiesce d'insulu a-si justifică teori'a, ar' contienē ore-care obveru, si prin urmare nu s'ar' potē infrange tocmai asiē de așu, ca-si teori'a in sa-si, cu permissiunea dsale me voiu esprime si a supr'a acestor'a chiar' si cu pericolulu de a rēpeti unele d'in cele ce amu d'isu pan' acum. D'insulu d'ice: „Poet'a nu-si pote alege sujete cari se tienu de domenu ocupatiuniloru esclusive (?), precum sunt cele scientifice, fiindu că toate remanu ne intielesse pentru marea maioritate a poporulu, ei este detoriu a ni representă sentiemente si pasiuni, fiindu că numai aceste sunt comune totoruru omeniloru (!), dar' materia intielesu si interesanta pentru toti."

„Dar' chiaru marginindu-se postulu scientificu la aceea simina parte d'in publicu, care se alcatuesce d'in omeni speciali, d'in politici, filologi, etc., se nasce pentru d'insulu o nou'a litera: ceea ce, chiaru pre acest'a terenu este interesantu astu-di, nu a fostu interesantu eri si nu mai intereseza manc, a o poesia insuflit'a numai de asemene obiecte ar' perde ca anu in anu d'in atractiunea ei."

„Astu-di se intereseza societatea politica romana la decentralizare, societatea, ce se mai ocupa de cercetări limbistice, la unificarea ortografiei, si la terminatiunile cuvintelorou noue: voru trece ore multi ani, pana candu aceste cestiuni se fia așu de la ordinea d'ilei? odata decentralizarea facuta, ortografi'a si limb'a unificate, miscarea, causata prin aceste ocupatiuni trecatorie, va incetă, si nime le va potē reinviā in propriulu loru interesu interesu."

„Prin urmare poesi'a ratercita in sfer'a sciintiei si a politicei remane antăiu neintielesu, si neinteresanta pentru marea maioritate a omeniloru contemporani, si este alu doilea, p'nduta la generatiunile urmatorie, chiaru pentru cerculu restrinsu de individi, pentru care a avutu unu sensu si o atractiune in diu'a nascerei ei."

Atătea sunt temeiorile criticulu! Inaintea celor ce cunoșcu cătu de puțin, d. e., literaturale clasice, aceste teme-

va potē pregati unu proiectu de regulamentu pentru adunarea viitoria.

D. Strajanu rostesc unu discursu intre cele mai frenetice aplause.

D. Popiliu declama poesi'a lui Muresianu intitulata: Glasulu unui Romanu, (viue aplause.)

Ne mai fiindu nimicu la ordinea d'ilei, d. presiedinte aretă că a patru-a adunare a societății, d'in caus'a vacantiei, nu se va potē tienē pana in lun'a augustu.

Acestu procesu verbalu remane a se verifică de comitetulu societății.

Siedint'a se radica la 11^{1/2} ore d'in nopte.

Datu in Bucuresci, 14 maiu 1868, in localulu gimnasiulu Mihaiu.

Presiedintele societății, A. P. Ilarianu.

Secretari, Strajanu, Cetatianu, Comsia.

Raportulu comisiei.

Domniloru Membri,

Comisiunea d-vostra, pe care in siedinti'a ordinaria de 12 ale curentei ati bine-voitu a o insarcinā cu verificarea socotelilor societății Transilvani'a pe trimestrul alu 3-lea alu anulu 1-iu conformu art. 25 d'in statute, intrunindu-se au procedatu indata la esaminarea comptabilității. „Avendu in vedere listele de inscriptiuni ale membriloru societății. „Avendu in vedere procesulu verbalu alu Comitetulu, prin care se constată sumele primite pe langa listele mai susu d'ise; „Avendu in vedere jurnalulu de primirea baniloru d'in venitululu societății; „Avendu in vedere jurnalulu casei prin care se constata toti banii intrati; „Avendu in vedere condic'a de bani cheltuiti si dati cu dobanda; „Avendu in vedere condicile de donatiuni si de partite; „Avendu in vedere bilantiulu inchiatu de casierulu societății. „Avendu in vedere dosarele cu piesele justificative produse intru spriginirea acestui comptu; „Avendu in vedere statutele Societății d'in anulu 1867; Are onore, domniloru membri, a referă rezultatulu revizuirii, ce au facutu acestui corpu in conditiunile prescise: prin statutu, adeca:

1-iu. Asupr'a cestiunei proprie a dlui Casieru cu incepere de la 1 februarie pana la 1 maiu anulu corentu. II-lea. Asupr'a operatiuniloru dloru casieri si comptabili in raportu cu statutele societății.

Gestiunea propria a dlui casieru.

Produsul societății pe trimestrul alu 3-lea alu anulu 1-iu, l'am constatatu in cifra de lei vechi 61,865 par. 29, care specificata pe natur'a venituriloru se compune:

De la membrii societății lei 19,033 12

De la consiliile judetiene subventiuni si donatiuni de la diferite persoane: 40,901 34

Straordinarie venituri, perezumu tace de diplome si altele 357 30

D'in procentu de la sum'a de lei vechi 78,641 4, dupa bunurile liberate de ministrulu de finance sub No. 85, 86, 117 si 185 d'in anulu curentu 1.572 33

Totalu egalu 61,865 29

Acet'a sum'a cercetata in comparatiune cu actele justificative si cu aceea, ce s'au incarcatu, dlu casieru prin comptulu s'eu nu presinta nici o diferintia.

Cheltuielile in intervalulu acestoru trei luni s'au gasitu efectuate de dlu casieru, intocmai dupa procesele verbali, inchiate de comitetulu societății sub No. 12 a 17 in sum'a de lei 871 30.

iuri nu au trebuint'a a fi resfranse, — că-ci ele d'in nefericire pentru criticulu, vorbescu indirecte tocmai in contr'a teoriei, si insele se restorna. Eu inse revelezu urmatoriile. Co interesu mai avemu noi astu-di, d. e., de jocurile olimpice a le greciloru, de luptele si eroii d'in ele, cine mai cunoșce astu-di, cine mai scie amenuntele aceloru festivități nationali? n'au trecut ele de atăti-a amaru de secolu? cine este acelu-a, care se nu ceteșca cu celu mai viu interesu, cu cea mai sublima placere poesiile lui Pindaru, care canta aceste festivități si eroii lor? — Cine mai cunoșce astu-di viet'i vechiloru romani, placerile, certele, intrigele si alte particularități a le societății lor, ce ne mai intereseza pre noi astu-di tote aceste, precum si triumfurile lor, ce a facutu cutare s'eu cutare, cum i-a fostu numele, cine este cutare s'eu cutare, pre care lu satirizeza Oratiu, s. a.? In scurtu, ce ne mai pasa, noue de tote aceste-a? nimicu. Ei, dar' cine este acelu-a care se d'ica, că poesiile lui Oratiu, in care se trateza aceste impregiurări d'in viet'i a romana, ne mai fiindu astu-di intielesse, d. e., de domnisiorulu Taia-frundia si d-sior'u ochidului, badea Toderu si lelca Paraschiva, in a caroru minte nu incapu decâtu numai frase banali de amoru si poesie de frundie verde, — nu mai au nici unu interesu, si-au perditu atractiunea, si valoarea si au devenitu una prosa legata?

Da, domnule criticu, cine si mai sparge astu-di capulu cu secaturele lui Oratiu si ale altoruru, pentru a caroruru a intielegere trobe se ceteșci atătea comentariu; cine mai ceteșce satirele lui; cine are se mai invetie ce-va d'in epistolele plinu de filosofia; cine mai are gustu de epistol'a cătra Pisoni, d'in care inse citezi chiaru si d'ta pentru a te ajută cu autoritatea lui, chiaru acolo unde voesci se-i smulgi coron'a de lauri depre capu, care i-au impletitu-o mai bine de 1900 de seculi si i voru impletit' inca; cine va se mai invetie d'in ea ce-va, pentru că vedi, ce nu scimu noi astu-di; cine va se-si mai impla capulu cu fantasiile lui Virgilu d'in Georgice că-ci tote acestea- numai au astu-di valoare de o 'zala!

Ast-felu situatiunea casierulu pe sem'a acestoru 3 luni, adeca de la 1 februarie pana la 1 maiu a. c. este:

Incasările, lei vechi 61,865 29

Cheltuieli 871 30

Saldosu lei 60,993 39

Pe langa care adaugandu-se sum'a constatata de comisiunile precedente d'in trimestrele 1-iu si 2-lea, adeca de la 1 iuliu 67 pana la 1 februaru 1868 lei vechi 27,526 7

Se alege saldosu la 1 maiu, lei vechi 88,520 6

Care se compune:

I. In sume date cu imprumutare tesaurulu publicu pe termeni de 3 luni cu dobanda de 8 la suta si anume:

La 4 martiu 1868 bonulu No. 85 cuprindiatore de lei noiu 6195 bani, 52 s'eu lei vechi 16,728

Totu la 4 martiu 1868 bonulu No. 86 in lei noiu 1208, bani 88 s'eu lei vechi 3,264

La 20 martiu 1868 bonulu No. 116 in lei noiu 7195, s'eu lei vechi 19,966 20

La 24 aprilu 1868, bonulu No. 185 in lei noiu 14, 909, bani 42 s'eu lei vechi 40,255 17

80,213 37

2. In sum'a aflata in numeru in cas'a societății la 1 maiu 1868 8,306 9

Totalu, egalu 88,520 6

Asupra operatiuniloru dlui Casieru si a dloru comptabili in raportu cu statutele societății n'amu constatatu nici o abatere ci d'in contr'a daca comisiunea d-vostra a potutu termină acestu lucrare intru asiē scurtu tempu, acet'a o detoresce sistemului adoptate de comptabilitate dubla a dlui casieru si comptabili, cari si indeplinescu misiunea dloru astu-felu in cătu comisiunea d-vostra au romasu pe deplinu multumita de tote lucrările ce-i privescu.

Totu odata, Domniloru membri, comisiunea d-vostra nu se pote opri fără a aduce cele mai viue multumite onor. domnu presiedinte pentru ferm'a ingrijire si devotamentulu cu care dlui urmasescu scopulu acestei societăsi intru prosperarea si intarirea ei.

Noutati Straine.

SERBIA. (Date autentice despre conjuratiunea contr'a principelui.) Partid'a lui Alesan lu Karageovits n'a fostu nici candu numerosa, er de căti-va ani incoce se reduce celu multu la una suta de persoane, intre cari nu se afla nici unu serbu de autoritate generala. Cei mai multi sunt advocati pedepsiti, negutiatori bancrotati si omeni, cari voiescu cu ori ce pretiu a fi ministri s'eu senatori; toti acesti-a au de cugetu, a-si castigă autoritate si avutia. Acesti omeni au tiesutu conspiratiunea, acum sunt cinci lune, si si-au tienutu adunările intr'un'a d'in cele mai frecuentate strade. Planulu loru eră a ucide pre principele, si a dă d'in cale persoanele principali ale regimulu. In momentulu spaimii generale se se compuna unu ministeriu de conjurati, care se prochiame principe pre Alesandru. Unulu d'intro asasinatori, advocatulu Radovanovits, fostu profesoru, a studiatu mai multi ani istoria revolutiunei franceze; idealulu lui eră Robespierre. Aprinderea cetății inca eră planuita, spre a aduce in confusiune pre locuitori. Dupa ce a caduutu principele, Radovanovits a cursu la Belgradu,

Dlu criticu voiescu ca poesiele se fia astu-feliu compuse, si numai astu-feliu de obiecte se trateze, in cătu se le intielega toti astu-di, ca si preste 2-3000 de ani, si fără picu de carte, că-ci numai astu-feliu de poesie potu fi interesante si eterne. O! dlu meu, fii convinsu, că pote preste 1000 ani, de nu mai in scurtu, chiaru nici d'ta nu ai mai intielege, nu mai multu, daru nici chiaru poesi'a lui Barbu tiganulu de acolo d'in Jasi, pe care o citezu acum cu atăt'a placere:

Dragi boeri de lumea noua,
Dina buna ve d'icu voue.
Eu me ducu, me prepedescu,
La unu cantecu tiganescu

(pardonu: betranescu.) In fine o intrebure se-mi mai permita dlu criticu: Pentruce ore atăti poeti mari germani, italieni, s. a., si-au mancatu viet'i a scriindu la atăte-a volume de poesie, pre cari nice conatiunaliu loru nu le intielegu numai eca asiē cum i-a facutu mam'a natura, fără trebe se invetie carte si inca multa? Ce folosescu ore tote acele-a, daca ele „sunt neintielesse si prin urmaro, neinteresante pentru marea maioritate a omeniloru contemporani“, precum d'ice dlu criticu?

Asiē dara, dupa nou'a teoria a dlui criticu, ar urmă ca bietii poeti pentru a potē fi intielesi de toti si totu-odata interesanti, totu-de-un'a aru trebui ca cei romani se cante totu numai ca Barbu tiganulu, s'eu „frundia verde“ si er frundia verde s'eu cam asiē ce-va; cei italieni „Fiore di pepe“ pana candu de frundie nu amu mai gasi.

La celelalte particularități a le pretinsei critice nu voiu a mai observă nimicu, de o parte pentru că bune rele, cum sunt, a una insemne tate secundara, er' de alta parte voiu avē ocaziune de ajunsu in decursulu studiiloru mele a trată astufeliu de cestiuni mai pre largu si mai la loculu lor.

(Va urmă.)

spre a-si continua opulu; dar naintea lui ajunsese in ministeriul de statu unu negociatoriu teneru si ministrulu presedinte, Garaschanin, care d'in intem- plare se aflase in Torcideru. In unu patrariu de ora militi'a fu pusa in ordine de bataia. Intr'aceea s'au arestatu la vr'o 30 persoane, cari erau gravate. Poporulu intr' atât'a se infuriase, in câtu derimâ cas'a parintiloru ucigatoriloru si numai intreventiunea energica a politiei potu oprî pre poporu, ca sê nu masacreze pre parinti' asasinatiloru.

Principele fusese avisatu prin doue epistole, d'intre cari un'a s'a aflatu inca in busunariulu imbracamentului, d'insulu inse n'a luat notitia seriosa de epistolele acestea. — Celelalte, cari se raporta despre motivele atentatului, sunt numai combinatiuni. La immormentare a participatu una multime mare de omeni; principes'a Iuli'a a parasitu Belgradulu, luandu remasu bunu de la serbi prin urmatori'a pro- chiamatiune: „Nainte de a me despartî de voi, afu de lipsa, a esprime ferbintea mea multiamita doiosu- lui poporu, care impreuna cu mine petrece asta-di la mormentu pre nobilulu principe si marele patriotu alu Serbiei. Eu me despartu de voi, dar cuge- tele mele voru petrece totu-de un'a la voi, si ferbin- tea mea rogatiune va fi, ddieu faca, ca Serbi'a sê in- floresca si sê fia fericita, si sê realizeze dorintiele principelui, ce a espiratu prè tempuriu.“ — D'in tote pârtile concuru manifestatiuni pentru principele Mi- lanu, si fiindu câ si armat'a si reprezentanti poteriloru s'au dechiaratu pentru alegerea numitului prin- cipe, se spera, câ cris'a va decurge in pace. In- vestigatiunea se continua, arestâri se facu pre tota dîu'a. Foiele vienene mai vorbescu de unu comitetu serbescu in Novisadu, cu care sê fia comuni- catu multe persoane de d'incolo de fruntarie. Unu diurnalu d'in Pest'a vre, sê scie, de unu complotu in Bacie'a, descoperitu cu doue dîle naintea asasi- nârei principelui. Despre complotulu acest'a sê se fia si facutu aretare la ministeriulu magiaru, dar' prè târdîu. Scirile acestea ni se paru numai nisee manevre de ale nemtiloru si unguriloru, spre a com- promite pre serbiu, si prin acesti-a, tote natiunalitâtile d'in Austri'a. Sperâmu, câ apucaturele acestea nu voru avè altu resultatu, de câtu a demascâ si blamâ tocmai pre acei-a, cari le punu in lucrare.

Varietati.

* * (In caus'a alegerii mitropolitului de Alb'a-Iulia) incunoscintiasemu, câ propunerea comisariului reg. si a persoanei besericesci, ca reprezentanti atâtu d'in partea guvernului câtu si d'in a besericeii la actulu solene alu alegerii, se facuse de câtra ministeriu si substernuse la Majestate, — asta-di potemu dà incunoscintiarca positiva, câ dupa ce au urmatu preinalt'a incuviintiare, comisariulu reg. D. Ales. Bohatielu au si primitu numirea sa oficiala, éra diu'a alegerii este nu 13 aug. precum amintisemu atunci d'in sminta, ci diu'a de **12 augustu 1868. cal. gregorianu.** Publicarea, credemu, câ are sê urmeze in scurtu.

* * (Mortalitatea Vienei cea mai mare in Europ'a.) Dupa aretârile arhitectului Stiasny cadu pre fia-care casa in Vien'a 55 suflete, in Petruburgu 52, Parisu 35, Berlinu 32, Londr'a 8. Mortalitatea acestoru cetâti a fostu in anulu 1865 urmatori'a: in Vien'a 47 intre 1000 locuitori, in Petruburgu 41, Parisu 28, Berlinu 25, Londr'a 24. D'in aceste vedemu, câ intre num- merulu locuitoriloru unei case si intre cifr'a mortalitâti' esi- sta nesu strictu.

* * (Esportulu viteloru d'in Austri'a. in a 1867.) Dupa aretârile oficiale ale ministeriului de finantie Austri'a a esportatu in anulu trecut: 79,855 boi si tauri, 33,858 vaci, 9,217 junci, 35,068 vitici, 278,132 oi, capre berbeci, 19,652 mei, 232,660 porci, 17,335 porcoi.

* * (M. Sa Carolu.) domnitoriulu Romaniloru va face o caletoria mai la tote curtile europene.

* * (Nou transportu de bani.) La casieri'a d'in Iasi au mai sositu 60 ladi cu moneda natiunala de arama, contien- du fie-care lada câte 1000 lei noi.

* * (Dlu Beust e datu de mintiuna.) In siedinti'a d'in 10 iuniu a senatului imperialu dlu Beust a protestatu in contr'a insinuatiunei, câ dsa aru fi dîsu candu-va, „câ voiesce sê strim- toresca pre slavi câtra parete.“ Cu privintia la acestu prote- stu redactiunea diuariului „Politik“ publica urmatori'a dechi- aratiune: „Pre la inceputulu lui februaru 1867 (ni se pare câ in 5 februaru) dlu Beust, conferindu cu unu locutieninte pro- vincialu despre reactivarea patentei d'in februaru, a dîsu ur- matoriile: „doui voru convinge totu-deun'a mai de graba pre unulu, de câtu unulu pre doui; nemtii si magiarii celu putie- nu sunt contielesi.“ Dar' ce voi incepe dîu'a ta cu slavii, intre- bâ locutienintele. — „Voiu face aceea, ce a vrutu Belcredi, sê faca cu nemtii; dâca nu se dau dupa peru, i-voiu strimtori la parete“ — res- punse Beust. De cum-va aru pretinde dlu Beust, suntemu prè aplecati, a numi pre contele, care a vediutu cu ochii si a au- dîtu cu urechiele.

* * (Stipendiati asociatiunei aradane.) In siedinti'a d'in 2 iuniu a. c., directiunea asociatiunei pentru cultur'a poporulu romanu asemnâ urmatoriloru teneri, intre 33 recurinti, sti-

pendiele, cari le insemnâmu: 1. Teodora Montia, 80 fl. 2. N. Veliciu, 80 fl. 2. Georgiu Fehér, 120 fl. 4. Mihailu Crainicianu, 120 fl. 5. Vasiliu Olariu, 80 fl. 6. Iustinu Varga, 60 fl. si 7. Simeone Popetiu, 60 fl. v. a.

* * (Scaritiarea tempului de sierbitu in armat'a rusesca.) „Invalidulu“ rusescu publica unu ucasu imperatescu câtra se- natulu diriginte, prin care in memori'a botezului marelui principe Nicolau, fiulu succesorului pre tron, tempulu de sierbitu in armata se scariteza cu doui ani. In urmarea aceea toti soldatii, cari au sierbitu diece ani, sunt dimisi in patri'a loru pre tempu nedeterminatu.

* * (Bibliografa.) A esitu de sub tipariu: „Compendiu de istoria generale“, pentru usulu scoleloru secunda- rie de P. I. Cernatescu. 1 volumu de 42 cole 8°. Pretiulu 6 lei noi. Se pote trage de la librariile d'in Bucuresci.

* * (Bibliografa.) A esitu de sub tipariu cartea intitu- lata: „Cercetâri despre Romanii de d'incolo de Dunare“ traduse d'in limb'a greca de Sergiu Ha- giadi, in Craiova. Originalulu acestei istorie s'a scrisu de Georgiu C. Rozia, macedo-romanu, si s'a tiparitu in Pest'a la 1808. D. traducatoriulu promite, câ va continua traducerea mai multoru opuri grecesci referitorie la viet'a nostra natiunale.

* * (Necrologu.) Bol'a, carea sub nume „tifusu“ dom- nesce in muntii apuseni — cu deosebire in Abrudu, Rosi'a si in giurulu acestor'a — cam de vre-o 6 luni, intre forte multi de tote conditionile, rapi d'in midiloculu nostru si pre bra- vulu preotu gr. cat. d'in Campeni Basiliu Popu Stra- gianu in vrest'a numai de 32 ani. Fie-i tierân'a usiora! (G. Tr.)

* * (Necrologu.) Tenerimea romana studiosa d'in Boisuiu gelesce perderea bravului teneru Georgiu Danilevi- ciu, studinte de cl. a 8, care a repausatu la 12 iun. a. c. in etate de 28 ani. Fie-i tierân'a usiora, si memori'a binecu- ventata!

* * („Toleranti'a religioasa“) o titlulu unei brosiure forte interesante pentru fia-care omu literatu, care se ocupa de ces- tiunea religionaria, anume de cestiunea evreiloru d'in Roman'a. Autoriulu acestei brosiure e renumitulu literatu si istoricu ro- manu, dlu P. Hajdeu.

* * (Reuniunea pentru ajutorarea Talmudistiloru) ces'a in- fiintiatu in Oradea-Mare — precum ni se scrie de acolo inainte- za frumosu; ea numera pan' acum preste 200 de membri. Statule reuniunei sunt aprobate. Da ore pentru ce nu apro- beza ministeriulu si statulele unoru societâti romane, ci pot- tesce modificatiuni, cari scie, câ nu se potu face.

* * (Pentru ce sunt gendarmii?) Cetimu in foi'a „M. U.“ urmatori'a scire interesanta. In Transilvani'a — precum se vede — numai pentru ace'a tienu gendarmii, ca sê fia cine sê consume viptualele superflue (?) Câ soiulu acestu-a de omeni resp. vigiatori ar' avè si alta chiamare, abie potemu crede, câ se pote constata si d'in intemplantia impartesita aci: In Gioagiulu de josu nu de multu fu prinsu unu tiganu, lotru de cai, si dusu in Orastia, dar' sê nu creda cine-va, ca acel'a ar' fi fostu straportatu prin gendarmi, nu! ci prin unu agro- nomu de acolo; inse atât'a inca nu a fostu destulu. Judeca- torii cei intielepti (?) au luat ferele de pre tiganu si asiè lu-dedura sub grigi'a bietului omu. Cându ajunsese aproape de Orestia, incepu a se inserâ, tiganulu uitân- du-se in latiri si vediendu, câ nu e nimine in apropiarea loru, rogâ pre omu, ca sê-lu lase liberu, acést'a inse nu a voitu a-i implinî dorinti'a; deci tiganulu luâ o petra de diosu si tocâ in capu pre vigilulu sêu, in urm'a carei-a acést'a preste o septe- mana a si moritu. Apoi mai dîca cine-va, câ nu mergu bine lucrurile aici la noi.

* * (Crudimea unui capitanu.) Capitanulu si casierulu nâii „Lidia“ sunt trasi naintea tribunalului d'in Liverpoolu pentru unu escesu indr'adeveru infioratoriu, ce l'au comisu fatia cu per- sonalulu indianu alu nâii. La ascultarea martoriloru sal'a tri- bunalului erâ plina de ascultatori, cari cu infiorare ascultâu tote crudimile comise. Martorii diceau, câ negrii erâu legati, si in acést'a stare fusera dusi pe acoperementulu nâii, unde trebeau sê joce; strigârile provenite d'in tortur'a acést'a ne- umana nu au facutu impresiune a supr'a loru. Casierulu nu se indestulî cu atât'a, ci dedû demandare unui negru betra- nu, care erâ forte morbosu, ca sê inghitia o beutura facuta d'in mestecare de unsore si sirupu. La cei-alalti negri li s'a bagatu sare in nâri si fura batuti in unu modu ne mai audîtu. — Unulu d'in cei de fatia marturisi, câ naiea in urm'a strigâriloru si plansoriloru semenâ unei case de ne- buni. Alta martore dechiarâ, câ a vediutu, cum a fostu legatu piciorulu unui negru de unu lemnu, si câ in pusetiunea ac- ést'a fu lasatu mai multu de una ora; strigârile dorerose nu faceau nici o impresiune asupra tiraniloru. Totu acestu mar- tore spune, câ capitanulu — prin impungere-i siliâ sê desvolte mai multa activitate, si de cumva strigau de dorere, i siliâ sê cante.

* * (Armenii d'in Transilvani'a) urgeza restituroa op- piei armenie; in dîlele trecute inca a sositu la ministeriu o pe- titiune in asta privintia.

Sciri electrice.

Berolinu, 16 iun. Parlamentulu a primitu legea referitoria la imprumutulu confederatiunii, dupa ce s'au facutu mai multe vorbiri energiose pre langa imprumutulu de marina. Moltke accentuâ, câ

Germani'a trebue sê formeze o potere, carea sê faca cu nepotintia resboiulu, ce l'aru vol vecinii ei. A dîsu mai departe: Vecinii sciu, ca noi d'in parte-ne nu atacâmu pre nimene, dar sê scia si aceea, câ nu ne vomu lasâ sê ne atace.

Vien'a, 16 iun. „Wiener Ztg.“ de asta-di pu- blica trei legisantiunade de imperatulu: 1) Despre sus- spinderea consiliului de statu; 2) despre infiintiarea fideicomiselor; si in fine 3) legea relativa la desfiin- tiarea legiloru de usura.

Bucuresci, 16 iun. Ministrii si-au retras demisiunea. Principele a disolvitu senatulu. Ale- gerile noue s'au ordinatu. Preste 40 de dîle ambele camere voru fi intrunite, intr'aceea siedintiele camerei se conti- nua pana la 22 iun.

Belgradu, 16 iuniu. Asta-di s'a publicatu unu ordinatiune, in care regimulu voteza poporulu mul- tiamirea sa pentru bun'a portare si sustinerea or- dinei. Acum se face inventariulu judetiaru alu lasa- mentului principelui. Se dîce, ca s'au aflatu bani gata unu milionu de galbeni si forte multe brilante. — Unulu d'intre asasinatori a marturisu tote.

Vien'a, 16 iuniu. Cas'a domniloru a primiu proieptele despre contragerea detoriei pendinti de 25 milioane si despre modificarea legii de presa.

Belgradu, 16 iuniu. Proieptulu consuliulu briticu, ca principes'a Jul'a sê se denumescâ tutoru preste Milanu Obrenovits, se pare a avè resultatu.

Parisu, 15 iuniu. Corpulu legelativu a primiu unanimu legea despre câile vicinale.

Vien'a, 15 iuniu. In dîlele urmatorie se accepta dispusetiunile pentru caletori'a imperatului la Prag'a.

Belgradu, 15 iuniu. Fiii principelui Karage- orgevits au fostu alalta eri in Semlinu si Panciova, dar' fiindu amenintati de poporu, diregatoriele i-au indepartatu. 40 persoane sunt arestate; s'a fostu si- sutu planulu a ucide pre tote personalitâtile conde- catorie; s'au aflatu prochiarnatiuni si ordini militare. Mai tote poterile si-au espimatu condolinti'a si sim- patiele pentru Serbi'a.

Prag'a, 15 iuniu. Principele Napoleonu a ple- catu asta-di la Vien'a.

Parisu, 14 iuniu. „France“, respundiendu di- uariului „Times“, asemena politic'a Franciei cu a Prusiei si sustiene, câ Franci'a a datu exemple moravere de moderatiune in anii 1856, 1859 si 1860; Prusi'a a atacatu Dani'a, a anesatu cu forti'a An- ver'a, Kurhessi'a, Nasovi'a si Francofurtulu, a absor- bitu staturile nordice si a impusu staturiloru sudice conventiuni militare.

Parisu, 15 iuniu. Principele Milanu n'a par- situ inca Parisulu, se dîce, ca va plecâ numai pe- mane. „Patrie“ scrie, câ principele Napoleonu nu va continua caletori'a la Constantinopolea, ci se va rentorce la Parisu.

Belgradu, 13 iuniu. Se dovedesce, ca prin- cipele Karageorgevits e capulu conjuratiunei. Regi- mulu provisoriu vre, sê cera de la Austri'a estrada- rea acelui-a.

Belgradu, 15 iuniu. Toti arestatii sunt men- brii unei sotietâti revolutiunarie; intre d'insii se alu trei consangeni de ai principelui Karageorgevits, pro- fesorulu Stanojevits si senatorii pensiunati Sternovits si Mestorovits. — Principele Napoleonu nu a mai accepta aici.

Belgradu, 15 iuniu. Camer'a Romaniei i- tramesu una adresa de condolintia câtra poporu. In- tre cei de nou arestatii se afla capitanulu de cavaleru Mevadovits, frate sêu Sima si consangenuulu loru, di- rectorulu casei disciplinare, Svetozaru Mevadovits. Immormentarea principelui a decursu in cea mai mare ordine. Cadavrulu s'a depusu in cript'a fami- liarâ.

Belgradu, 15 iuniu. Resultatele de presu acum ale investigatiunei dovedesce, câ crim'a nu a comisu d'in motive private.

Bucuresci, 14 iuniu. Camer'a a desaprobâ votulu senatului si a datu ministeriului votu de in- credere cu 69 contra 20 voturi, rogandu-lu, sê si- traga demisiunea.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoria:
ALESANDRU ROMANU.